

Сродства и раздаљине Славка Гордића

Портрети Светлане Велмар Јанковић, Предрага Палавестре и Воје Чолановића остају овековечени у делу професора Гордића

Ако је књижевност неспутани океан, онда је есеј брод светлих једара, који слободно плови свим морима, не плашећи се ни граница, нити времена, а његова посада су искусни, монтењевски духови, какав је и Славко Гордић, професор емеритус Универзитета у Новом Саду и књижевни критичар. „Под празним небом, у свету без Бога, људе од свега више плаши неумољиви ход времена, свагда будна свест о пролазности и све краћем растојању од судњег часа. Нису ни писци (или, тек они) у миру с том извесношћу, макар јој каткад покушавали доскочити каквом досетком. Рецимо, што би смрт мислила не мене када ја не мислим на њу”, почетак је есеја „Пролазност” Славка Гордића, у књизи „Сродства и раздаљине”, коју је објавила новосадска „Академска књига”. Ова тема објединила је у Гордићевом виђењу писце који су размишљали о протицању времена, о старењу и старости: Пола Остера, Воју Чолановића, Звонимира Мајдака, Исидору Секулић.

Збирка текстова „Сродства и раздаљине” повезује огледе и дневничке записе, савремену српску књижевност и културно наслеђе, широко образовање, информисаност, и жељу за даљим помним упознавањем појединости, као и подједнаку запитаност пред делима Андрића, Орхана Памука, Достојевског, Камија, Александра Шмемана, наших песника, попут Томислава Маринковића, Тање Крагујевић, и Љубомира Симовића. Садржи и утиске о дневној политици, књижевним скуповима, или разговорима са колегама и пријатељима, који се као камен бачен у воду шире у кругове промишљања општег стања духа,

кризе код нас и у свету. На вредна издања указује професор Гордић у овим својим запажањима, као што је и студија Жанете Ђукић Перишић „Стваралачка биографија Иве Андрића”.

„Свет нагађа о скором нападу Израела на Иран, мучи муку с растућом рецесијом, пустињском сушом и по-

антрополошко, биолошко, математичко, историографско, филозофско, социолошко, естетичко-поетичко, филолошко”. Поводом есејистичко-критичких књига Светлане Велмар Јанковић, Гордић пише: „Изразито мисаона природа, вођена и гоњена последњим, најтежим питањима,

Светлана Велмар Јанковић уз свеколика своја посебна књижевносторијска и методолошка усмерења и радозналости с највише продуктивне страсти промишља општу и вечну егзистенцијалну, спиритуалну и космичку загонетку нашег постојања. Светитељи и просветитељи, песници и приповедачи, критичари и есејисти, из различитих поетичких рубрика српске духовности њој се у првом реду указују као међусобни сродници...” Поводом Палавестриног дела „Послератна српска књижевност 1945–

Славко Гордић

Фото ТВ Мост

жарима што прождиру шуме и малињаке. Ми, пак, гинемо на ауто-тркама, смишљамо платформу за разговоре са Приштином, читамо фељтон о мрачном, неуком и свемоћном Ивану Крајачићу Стеви, кога се и сам Броз прибојавао, читамо од суботе до суботе спорове наших филозофских писаца (јер су нам филозофи мртви) о постмодернизму и (нео)либерализму...”, писао је крајем августа 2012. године.

Сада после великих губитака за нашу културу, смрти Светлане Велмар Јанковић, Предрага Палавестре и Воје Чолановића, портрети ових стваралаца остају овековечени у књизи професора Гордића. О Воји Чолановићу аутор говори као о ерудити, који причу и причање „напаја разнобојним садржајима и дискурсима културе, науке, друштва и уметности, упошљавајући и у равни сижеа, и на плану израза, огромно своје памћење

1970. и њена историја” Славко Гордић је приметио да ова књига пружа „непролазни допринос нашем поимању историје књижевне и тоталне историје”.

Песници, о којима Славко Гордић особито радо пише и говори, не могу да промене свет, а у том свету, како запажа, НАТО грешком бомбардује своје штићенике, либијске побуњенике, радијација струји у океан из хаварисаних нуклеарних реактора у Јапану, док наши криминалци постижу нове рекорде у пљачкама. После претећих података, умирују коначне истине, које провејавају овим есејима, попут следеће: „Биће да постоји црта иза које аргументи не важе. Ја бих пре остао са Христом него са истином”, записао је негде Достојевски. А Ками, у времену алжирске кризе, каже како ће између истине и мајке увек избрати мајку.”

Марина Вулићевић